

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय

वर्ग नवम् विषय संस्कृत शिक्षक श्यामउदय सिंह

ता:-३०/०५/२०२० (बोर्ड बेस्ड क्वेश्चन)

अधोलिखितश्लोकौ पठित्वा मञ्जूषातः उचितं पदं चित्वा भावार्थं पूरयत-

श्लोक ३.प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः ।

तस्माद् तदेव वक्तव्यं वचने का दरिद्रता।।

भावार्थः--आचार्यः चाणक्यो वदति यत्र अस्मिन् (i)सर्वे देहधरिणः प्रियं (ii)

श्रुत्वा एव प्रसीदन्ति ।अतः सर्वैः जनैः प्रयत्नेन सदैव तदेव (iii).....वक्तव्यम् । यतः वचनकथने

कापि दरिद्रता न आगच्छन्ति अथवा कापि (iv) न भवति ।

मञ्जूषा

[वचनम् ,संसार ,दरिद्रता ,वाक्यम्]

श्लोक ४. पिबन्ति नद्यः स्वयमेव नाम्भः स्वयं न खादन्ति फलानि वृक्षाः ।

नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः परोपकाराय सतां विभूतयः।।

भावार्थः--अस्मिन् जगति यथा (i).....स्वजलं स्वयमेव न पिबन्ति अर्थात् अन्येभ्यः प्राणिभ्यः जलं

यच्छन्ति ,वृक्षाः स्वफलानि कदापि स्वयं न (ii)अन्यान् जीवान् खादयन्ति मेघाश्च स्व

सामर्थ्येन विवर्धितान् (iii).....स्वयं खादित्वा सर्वेभ्यः प्राणिभ्यः यच्छन्ति ,तथैव सज्जनानां (iv)

.....स्वार्थाय न भूत्वा परोपकारार्थमेव भवन्ति ।

मञ्जूषा

[सम्पत्तयः ,सस्यान् ,नद्यः; खादित्वा]